

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć LIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. czerwca 1906.

Treść: № 117. Rozporządzenie, którem wydaje się nowe przepisy dla egzaminów rządowych teoretycznych w Szkole głównej ziemiaństwa.

117.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty w porozumieniu z Ministrem rolnictwa z dnia 7. czerwca 1906,

którem wydaje się nowe przepisy dla egzaminów rządowych teoretycznych w Szkole głównej ziemiaństwa.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 2. czerwca 1906, wydaje się następujące postanowienia:

Regulamin dla egzaminów rządowych w Szkole głównej ziemiaństwa.

I. Postanowienia ogólne.

§ 1.

Dla przekonania się o wykształceniu naukowem w gospodarstwie wiejskiem, gospodarstwie leśnem i w technice kultury będą się odbywały w Szkole głównej ziemiaństwa egzamina rządowe, a mianowicie dla każdego działu studyów jeden ogólny z przedmiotów zasadniczych a dwa zawodowe.

§ 2.

Przedmioty egzaminów tak rządowych, jak i egzaminów poszczególnych, które przed tymi

składać należy, następnie terminy egzaminów dla pierwszych ustalone są w następujących osobnych postanowieniach (§§ 22—28).

§ 3.

Do słuchania egzaminów rządowych ustanawia Minister oświaty dla każdego działu studyów osobne komisye egzaminacyjne.

W każdej z nich zasiadają jako egzaminatorowie przede wszystkim profesorowie a w miarę potrzeby także docenci Szkoły głównej ziemiaństwa dla swych przedmiotów, z których egzaminu się odbywa.

Jednakowoż Minister oświaty, na wniosek prezesów (§ 4) powoływać będzie do komisji także egzaminatorów nie należących do tego zakładu.

Gdy dwóch lub więcej egzaminatorów jest ustanowionych do jakiegoś przedmiotu zmieniają się na egzaminach.

§ 4.

Minister oświaty mianuje dla każdej komisji egzaminacyjnej prezesów, a w razie potrzeby także wice-prezesów, wybierając ich z grona egzaminatorów. W razie ich nieobecności obejmuje przewodnictwo najstarszy służbą członek komisji.

Z członków dotyczącej komisji egzaminacyjnej tworzy prezes osobne komisye do poszczególnych działów egzaminu.

§ 5.

Minister oświaty i Minister rolnictwa mogą wydelegować osobnych rządowych komisarzy do egzaminów rządowych.

§ 6.

Prośbę o przypuszczenie do egzaminów rządowych podać ma kandydat na piśmie do prezesa dotyczącej komisji, dołączając do prośby następujące dokumenty:

1. świadectwo wpisu;
2. do pierwszego egzaminu rządowego:

świadectwo dojrzałości, lub dokument, któryby je zastąpił;

3. książeczkę legitymacyjną lub też dowód, że kandydat był jako uczeń zwyczajny zapisany przez wymaganą do składania egzaminu ilość kursów (§§ 24, 26, 28) w Szkole głównej ziemiaństwa lub w zakładzie będącym z nią na równi i że uczęszczał na wszystkie przedmioty do tego egzaminu rządowego należące, jakoteż na ćwiczenia praktyczne z nimi połączone. Pojedyncze przedmioty i ćwiczenia, które pod tem rozumieć należy, ustali zalecony plan nauki Szkoły głównej ziemiaństwa;

4. świadectwa z poszczególnych egzaminów przed odnośnym egzaminem rządowym złożonych (§§ 22, 25 i 27), jakoteż świadectwa z przedmiotów ćwiczeń graficznych i z ćwiczeń połączonych z przedmiotami egzaminów rządowych, dołączając po jednym wypracowaniu graficznym (plan, ćwiczenie w konstrukcyi) z dotyczącego przedmiotu; wszystkie te prace muszą być uwierzytelnione na dowód samoistnego ich wykonania;

5. do drugiego i trzeciego egzaminu rządowego świadectwo ze złożonego pierwszego, względnie drugiego egzaminu.

Wszystkie te dokumenty złożyć należy w pierwopisach lub w uwierzytelnionym odpisie a jeżeli są w obcym języku wygotowane, z dołączeniem uwierzytelnionego przekładu i komisya musi je mieć przed sobą w czasie egzaminu.

§ 7.

Prośby o przypuszczenie do egzaminów rządowych, odbywających się w czasie roku szkolnego, podawać trzeba najmniej na sześć tygodni przed dotyczącym terminem, do egzaminów zaś odbywających się na początku półrocza zimowego, zgłaszać się należy najpóźniej aż do końca półrocza letniego.

Prezes winien zbadać prośbę i załączniki i jeżeli przypuszczeniu do egzaminu nic nie stoi na

przeszkodzie, przychylić się do prośby natychmiast, pisząc na niej krótką rezolucyę.

§ 8.

W razie mniejszych przeszkód, które kandydat może zaraz uchylić, dać mu należy odpowiednie wskazówki. W przypadkach wątpliwych, mianowicie co do kandydatów, którzy na wykłady, w §cie 6, punkt 3, wzmiankowane, uczęszczałi po części lub całkiem do innego zakładu, będącego na równi z Szkołą główną ziemiaństwa, przypuszczenie do egzaminów rządowych zależy od pozwolenia komisji egzaminacyjnej. Gdyby prezes, względnie komisya, odmówili przypuszczenia do egzaminów rządowych, wolno odwołać się do Ministra oświaty.

§ 9.

Po upływie terminu wyznaczonego do zgłaszania się, prezes osądza podług liczby kandydatów, czy wystarczy utworzyć jedną osobną komisję, czy też trzeba utworzyć równocześnie dwie lub więcej osobnych komisji do egzaminu. (§ 4, ustęp 2.)

Następnie przy pierwszych dwóch egzaminach rządowych oznacza prezes liczbę dni egzaminowych, jakoteż w alfabetycznym porządku dla każdego kandydata dzień, w którym każdy z nich stawić się ma przed komisją osobną, a jeżeli jest dwie lub więcej komisji, liczbę tej komisji, przed którą ma stawać, wkońcu postara się, by obwieszczenie tak uporządkowanego spisu ogłoszone było plakatem na czarnej tablicy Szkoły głównej.

Przy trzecim egzaminie rządowym oznacza prezes dzień egzaminu w każdym poszczególnym przypadku, przyczem z reguły trzymać się ma przy ustalaniu porządku, w jakim kandydaci mają być egzaminowani, tej samej kolei, w jakiej się do egzaminu zgłosili.

§ 10.

Każdy kandydat winien stanąć do egzaminu w dniu oznaczonym. Jeżeli nie stanie, poddać się musi wynikłym stąd szkodliwym następstwom. Wszyscy kandydaci, którym ten sam dzień do złożenia egzaminu wyznaczono, przybyć mają w tymże dniu, zanim się egzamin rozpocznie i być obecni, póki go nie ukończą.

§ 11.

Zamiana dni egzaminu między dwoma lub więcej kandydatami nastąpić może tylko za zezwoleniem przewodniczącego a jeżeli jest więcej

komisji osobnych, tylko pod tym warunkiem, aby z zamianą dni nie zamieniono także kandydatom wyznaczonych przedtem oddzielnych komisji.

§ 12.

Egzamina rządowe odbywać się będą ustnie i publicznie. Przewodniczący i większość egzaminatorów powinni być obecni przez cały czas egzaminu.

Egzaminowanie jednego kandydata nie powinno ogółem trwać dłużej nad trzy godziny.

Ze względu na przedstawione świadectwa postępu z pojedynczych egzaminów z przedmiotów egzaminu rządowego, o ile przynajmniej dobry postęp stwierdzają i stosownie do podanej w nich cenzury, można skrócić odpowiednio egzamin z odnośnych przedmiotów.

§ 13.

Komisja naradza się nad rezultatami odbytego egzaminu i głosuje nie jawnie.

Naprzód każdy z egzaminatorów wypowie zdanie, czy egzamin ze swego przedmiotu uważa za złożony czy nie, następnie debatuje komisja nad ogólnym wynikiem egzaminu i orzeka, czy kandydat ma być aprobowany, czy odrzucony.

Żaden egzamin rządowy nie może być uważany za złożony, jeżeli kandydat choćby tylko z jednego przedmiotu nie zadowolnił komisji.

Wynik egzaminu z pojedynczych przedmiotów klasyfikuje się w stopniach: „celująco“, „bardzo dobrze“, „dobrze“, „dostatecznie“ i „niedostatecznie“, które egzaminator zapisuje w osobnym protokole.

Przy przedmiotach egzaminu rządowego, które połączone są z ćwiczeniami, uwzględniać należy przy osądzaniu prac kandydatów zatrudnianie w tych ćwiczeniach, i dlatego też będzie się z ćwiczeń tego rodzaju osobne świadectwa wystawiać.

Z wyników egzaminu z pojedynczych przedmiotów wydaje się sąd ogólny, czy kandydat okazał się wskutek egzaminu „nie uzdolnionym“, czy „uzdolnionym“, „bardzo uzdolnionym“, względnie „uzdolnionym z odznaczeniem“. Stopnie uzyskane na egzaminach przepisanych z pojedynczych przedmiotów (§§ 22, 25, 27) bierze się przytem także w rachubę.

§ 14.

Jeżeli kandydat nie zadowolnił komisji tylko z jednego przedmiotu, przypuszczony być może do

poprawienia bezskutecznego egzaminu z tego jednego przedmiotu po upływie dwumiesięcznego terminu. Jeżeli powtórnie otrzyma stopień „niedostateczny“, przypuszczony być może jeszcze raz do egzaminu poprawczego po upływie następnych czterech miesięcy. Każdy taki egzamin poprawczy odbywać się ma w ciągłej obecności przewodniczącego właściwej komisji egzaminacyjnej.

§ 15.

Jeżeli kandydat nie zadowolnił komisji z więcej niż jednego przedmiotu, przypuszczony być może tylko do ponowienia całego egzaminu, do którego termin, nie krótszy jednak, jak trzy miesiące, wyznaczy komisja.

Gdyby kandydat, ponawiając egzamin, nie zadowolnił komisji choćby tylko z jednego przedmiotu, przypuszczony być może tylko do ponowienia jeszcze raz całego egzaminu.

Przeciwko orzeczeniu komisji we względzie wyznaczenia terminu do ponowienia egzaminu rządowego niema odwołania.

§ 16.

Jeżeli kandydat na pierwszym lub drugim egzaminie rządowym oddalony został na cały rok szkolny, komisja może wskazać kandydatowi wykłady lub ćwiczenia, na które winien uczęszczać w ciągu tego roku.

§ 17.

Wynik ostateczny egzaminu ogłasza się publicznie, jak tylko się skończy uarada i zapisuje się w książeczce legitymacyjnej kandydata, w razie oddalenia, z podaniem terminu ponowienia egzaminu jak i wszystkich innych warunków, pod którymi oddalony ma być przypuszczony do ponownego egzaminu, przyczem wyciska się pieczęć.

§ 18.

W dowód złożenia pomyślnie egzaminów rządowych, wydawane będą świadectwa.

Świadectwa egzaminów rządowych zawierać mają prócz rodowodu kandydata i szczegółów biegu jego nauki, tudzież daty złożenia egzaminu, tak stopnie z każdego przedmiotu egzaminowego, jak i ze świadectw oddzielnych, uzyskanych przed egzaminem ogólnym (§ 6, punkt 4) jak i stopień ogólny.

Świadectwa winny być podpisane przez przewodniczącego i wszystkich egzaminatorów a według okoliczności także przez komisarza rządowego i potwierdzone pieczęcią komisji egzaminacyjnej.

§ 19.

Każdy kandydat opłacić ma przy zgłaszaniu się do egzaminu taksę, którą ustanawia się w kwocie dwudziestu (20) koron od każdego z trzech egzaminów rządowych.

Taksę z dołączeniem kwoty na stempel do świadectwa egzaminacyjnego płaci się w kancelaryi rektoratu za potwierdzeniem odbioru. Złożone taksy przepadają, jeżeli kandydat bez słusznego usprawiedliwienia się nie stawi się do wyznaczonego egzaminu.

§ 20.

Od opłacenia taksy za egzamin można być uwolnionym tylko wskutek uchwały właściwej komisji egzaminacyjnej. Prośby o uwolnienie trzeba podawać na piśmie do jej prezesa.

Gdy się egzamin ponawia, nie można być uwolnionym od taksy.

Gdy się egzamin powtarza z jednego tylko przedmiotu, taksa wynosi dziesięć (10) koron.

§ 21.

Taksy będą dzielone między członków komisji egzaminacyjnej w równych częściach; przewodniczący zaś, jeżeli zarazem jest egzaminatorem, otrzymuje dwie części.

II. Postanowienia osobne dla studium rolniczego.

§ 22.

Przedmiotami egzaminu przed komisją są: przy pierwszym egzaminie rządowym: chemia ogólna, botanika, geologia w połączeniu z mineralogią, petrografia i ziemioznawstwo;

przy drugim egzaminie: anatomia i fizjologia zwierząt domowych, gospodarstwo społeczne część I., II. i III., nauka o produkcji roślin, nauka o produkcji zwierząt, ogólna nauka o narzędziach i maszynach rolniczych;

przy trzecim egzaminie rządowym: mleczarstwo, nauka melioracji rolniczej, technologia rolniczo-chemiczna, nauka o gospodarce rolniczej, nauka administracji i prawa łącznie z prawem cywilnem.

Świadectwa z egzaminów oddzielnych, względnie ćwiczeń przedłożyć należy:

przy pierwszym egzaminie rządowym: z fizyki i mechaniki i pierwszych początków pomiaru pola;

przy drugim egzaminie rządowym: z chemii przemiany materii roślinnych, meteorologii i klimatologii, hodowli roślin, patologii roślin, z nauk o szkodliwych dla rolnictwa owadach i z hodowli owoców;

przy trzecim egzaminie rządowym: z handlowości rolniczej.

Wykazać się należy dowodem ucześniezenia:

przy pierwszym egzaminie rządowym: na jakościową analizę chemiczną;

przy drugim egzaminie rządowym: na ilościową analizę chemiczną; mikrobiologię; ogólne i szczegółowe budownictwo;

przy trzecim egzaminie rządowym: na weterynaryę i politykę agrarną i lasową.

§ 23.

Tych uczniów, którzy nie odbyli przed wstąpieniem do Szkoły głównej przynajmniej jednorocznej praktyki, dopuszczać się będzie do drugiego egzaminu rządowego pod warunkiem, że złożą dowód praktycznego zatrudnienia w gospodarce rolniczej podczas feryi wielkanocnych i jesiennych drugiego roku szkolnego.

Każdy kandydat obowiązany jest prowadzić dziennik tej praktycznej czynności, który następnie dołączy do swego podania o dopuszczenie do drugiego egzaminu rządowego.

§ 24.

Pierwszy egzamin rządowy zdać należy po pierwszym roku szkolnym, drugi po trzecim a trzeci po czwartym roku szkolnym.

Jako zwyczajne terminy do składania pierwszego i drugiego egzaminu rządowego wyznacza się ostatnie tygodnie miesiąca lipca i pierwszą połowę miesiąca października (zatem koniec drugiego, względnie szóstego i początek trzeciego, względnie siódmego półroczia).

Późniejszy nadzwyczajny termin do złożenia obydwóch pierwszych egzaminów rządowych wyznaczyć można — pominiawszy egzamina ponowne, dla których miarodajnym jest termin w danym razie przez komisję egzaminacyjną ustalony (§ 15) tylko takim kandydatom, którzy z powodu przeszkody, bez własnej winy nie składali w terminie zwyczajnym egzaminu, pod warunkiem, że przeszkodę tę jeszcze przed egzaminem udowodnią, prosząc równocześnie o dopuszczenie w nadzwyczajnym terminie. Wyznaczanie nadzwyczajnych terminów dla takich kandydatów należy do prezesa dotyczącej komisji egzaminacyjnej.

Trzeciego egzaminu rządowego nie można składać przed końcem czwartego roku szkolnego; późniejsze składanie egzaminu tego nie jest do żadnego pewnego czasu przywiązane i z wyjątkiem głównych i małych feryi, przewodniczący odnośnej komisji egzaminacyjnej wyznaczać będzie terminy dla tego egzaminu w miarę tego, jak zgłoszenia następują.

III. Postanowienia osobne dla studyum gospodarstwa leśnego.

§ 25.

Przedmiotami egzaminu przed komisją są:

przy pierwszym egzaminie rządowym: matematyka, fizyka i mechanika, chemia ogólna, ogólna i szczegółowa botanika, geologia łącznie z mineralogią, petrografia i ziemioznawstwo;

przy drugim egzaminie rządowym: niższa geodezyja, uprawa lasu, użytkowanie lasu, ochrona lasu i nauka o gospodarstwie społecznem część I, II. i III.;

przy trzecim egzaminie rządowym: urządzenie gospodarki leśnej, obliczanie wartości lasu, budownictwo leśne, nauka administracji i prawa łącznie z prawem cywilnem.

Świadcstwa z oddzielnych egzaminów, względnie ćwiczeń przedłożyć należy:

przy pierwszym egzaminie rządowym: z rysowania planów leśnych;

przy drugim egzaminie rządowym: z meteorologii i klimatologii, chemii przemiany materii roślinnych, patologii roślin, geometrii wykresnej, mechaniki budowniczej, nauki o stanowisku i lasowo-chemicznej technologii;

przy trzecim egzaminie rządowym: z ogólnej nauki o budownictwie, nauki ogólnej o maszynach, mechanicznej technologii drzewa, nauki o pomiarze drzewa, handlowości lasowej, następnie z ćwiczeń konstrukcyjnych do budownictwa leśnego.

Dowód uczęszczania złożyć należy przy drugim egzaminie rządowym z nauki o dzierzynie i z myślistwa, następnie z hodowli ryb i rybołówstwa. Przy trzecim egzaminie rządowym z nauki administracji leśnej i rachunkowości, jakoteż z agrarnej i lasowej polityki.

§ 26.

Pod względem terminów do składania trzech lasowych egzaminów rządowych obowiązują te same postanowienia, jak co do składania egzaminów rządowych ze studyum rolniczego (§ 24).

IV. Postanowienia osobne dla studyum techniki kultury.

§ 27.

Przedmiotami egzaminu przed komisją są:

przy pierwszym egzaminie rządowym: matematyka, geologia łącznie z mineralogią, petrografia i ziemioznawstwo, geodezyja niższa;

przy drugim egzaminie rządowym: fizyka i mechanika, mechanika budowy i hydraulika, gospodarstwo społeczne część I. i II., nauka administracji i prawa;

przy trzecim egzaminie rządowym; technika kultury budownictwa wodnego, ogólne budownictwo wodne, technika kultury budowy maszyn, budownictwo ziemne, drogowe i mostowe.

Świadcstwa z oddzielnych egzaminów, względnie ćwiczeń przedłożyć należy:

przy pierwszym egzaminie rządowym: z chemii ogólnej, z botaniki ogólnej i botaniki szczegółowej dla agronomów;

przy drugim egzaminie rządowym: z geometrii wykresnej, meteorologii i klimatologii, z nauki ogólnej o budownictwie nadziemnem, następnie z rysowania planów;

przy trzecim egzaminie rządowym: z wyższej geodezyi, ogólnej i szczegółowej nauki o produkcji roślin, z politycznych i prawnych stosunków melioracji, nauki o gospodarce rolniczej, zabudowania potoków górskich, elektrotechniki, komasacji gruntów i nauki o katastrze.

Dowód uczęszczania złożyć należy:

przy pierwszym egzaminie rządowym: z jakościowej analizy chemicznej;

przy drugim egzaminie rządowym: z chemii przemiany materii roślin;

przy trzecim egzaminie rządowym: z nauki o maszynach i narzędziach rolniczych i nauki o gospodarstwie społecznem część III.

Trzeci rządowy egzamin z techniki kultury rozpada się na teoretyczny i praktyczny. Przedmiotem ostatniego jest przeprowadzenie zupełnej graficznej pracy wraz ze wszystkimi należąciami do niej obliczeniami i wszelkimi innymi pismami objaśnieniami. Praca ta wykonana ma być w przeciągu co najwyżej 6 dni pod odpowiednim nadzorem, przyczem jednak dozwolone jest korzystanie z środków pomocniczych (biblioteka).

Temat do egzaminu praktycznego wybierać należy taki, żeby kandydatowi nastręczał sposobność okazania biegłości swojej w stosowaniu nauk wszystkich przedmiotów III. egzaminu rządowego.

Członkowie komisji egzaminacyjnej wydadzą opinię swoją co do wypracowania i na podstawie tego orzeczenia można pozwolić na ułatwienie egzaminu teoretycznego w ten sposób, że czas trwania egzaminu znacznie się skróci lub ograniczy się go na pojedyncze przedmioty egzaminu.

§ 28.

Pierwszy egzamin rządowy składać się ma po pierwszym roku szkolnym, drugi po drugim, a trzeci po czwartym.

Jako zwyczajne terminy do składania pierwszego egzaminu rządowego oznacza się pierwszą połowę miesiąca października (zatem początek III. półrocza), dla drugiego egzaminu rządowego ostatnie tygodnie miesiąca lipca i pierwszą połowę miesiąca października (zatem koniec IV. lub początek V. półrocza).

Co do nadzwyczajnych terminów do składania pierwszego i drugiego egzaminu rządowego jak i terminu do składania trzeciego egzaminu rządowego obowiązują te same postanowienia co dla studyum rolniczego (§ 24).

V. Postanowienia przejściowe.

§ 29.

Rozporządzenie to stosować należy, począwszy od dnia obwieszczenia do tych uczniów, którzy studia swoje w Szkole głównej ziemiaństwa po zaprowadzeniu czteroletniego czasu trwania studyów, to jest z zimowym półroczem 1905/6, względnie później rozpoczęli.

Auersperg wlr.

Marchet wlr.